

DOI: <https://doi.org/10.71404/PPSS.2024.2.116>

МІСЦЕ КОРУПЦІЙНИХ РИЗИКІВ В СИСТЕМІ ЗАПОБІГАННЯ І ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В ОРГАНАХ ПРОКУРАТУРИ УКРАЇНИ

Катерина Вячеславівна КОРЕНЕВА,

*аспірант Харківського національного
університету внутрішніх справ*

У сучасному розумінні антикорупційної діяльності важливе місце відводиться ідентифікації, аналізу та оцінці корупційних ризиків. Особливого значення така діяльність набуває у запобіганні і протидії корупції в органах прокуратури України.

Важливість визначення місця корупційних ризиків в системі запобігання і протидії корупції в органах прокуратури України пов'язана з тривалим реформуванням інституту прокуратури та комплексними змінами у діяльності прокурорів в умовах правового режиму воєнного стану. Так, на думку П. Кучерявого, «віднесення прокуратури до системи правосуддя було важливим етапом реформ. Воно заклало підґрунтя для приведення функцій прокуратури у відповідність до міжнародних стандартів, зокрема тих, які визначаються рекомендаціями Венеціанської комісії та Ради Європи. Проте, незважаючи на позитивні наміри, реальна імплементація цих змін в Україні відбувалася повільно та супроводжувалася і продовжує супроводжуватися викликами, зокрема, незважаючи на формальне обмеження повноважень прокуратури, на практиці політичний тиск на неї зберігався, а проблеми із забезпеченням реальної незалежності прокурорів від внутрішнього адміністративного впливу залишаються досі актуальними. Перехід до представництва інтересів держави у виключних випадках викликав труднощі через відсутність чіткої нормативної бази та критеріїв для визначення таких випадків» [1, с. 96].

Водночас потребу у визначенні корупційних ризиків у діяльності прокуратури зумовлює також те, що функціональні повноваження прокуратури не є постійними та можуть зазнавати змін під впливом певних обставин. Конституцією та законами України створено систему органів прокуратури у державі, на яку покладено функцію підтримання державного обвинувачення в суді, представництво інтересів громадянина або держави в суді, нагляду за дотриманням законів органами, що проводять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове розслідування, а також нагляду за дотриманням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших примусових заходів, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян. У межах зазначених функціональних повноважень прокуратура в умовах воєнного стану проводить досудове

розслідування за фактами злочинів, скоєних військовослужбовцями російської федерації на території України [2, с. 177-178]. При цьому здійснення прокурорами окреслених вище повноважень у складних умовах воєнного стану породжує проблему значного навантаження на них, ускладнює їх взаємодію з іншими органами і підрозділами та з урахуванням загальної нестабільності може втілюватися у різноманітних правопорушеннях і зловживаннях, яким значно сприяють наявні в системі корупційні ризики.

Осмислюючи сутність корупційних ризиків, слушною вважаємо позицію А. М. Михненко, який стверджує, що «корупційні ризики – це умови, що сприяють виникненню, розвитку, реалізації та поширенню корупційних практик у службовій та професійній діяльності суб'єктів корупційних правопорушень, які склалися унаслідок застосування процедур, визначених відповідним процесуальним законодавством та іншими регулятивними нормами, включаючи підзаконні нормативно-правові акти, відомчі накази уповноважених державних органів, внутрішні регулятивні документи юридичних осіб; унаслідок неналежного виконання або ігнорування окремих положень процесуального законодавства та регулятивних норм за умови відсутності контролю або неефективного контролю за діяльністю суб'єктів корупційних правопорушень» [3, с. 214–233].

Так, в адміністративно-правовій думці корупційні ризики становлять систему організаційно-управлінських прогалин, недопрацювань, помилок, які мають місце у діяльності органів публічної влади у зв'язку з динамічним реформуванням правової системи в умовах воєнного стану, її удосконаленням з огляду на потребу врахування всіх нових викликів, а також об'єктивною застарілістю окремих правових і організаційних аспектів в прогресивних умовах цифровізації та діджиталізації, що є характерними в загальносвітовому контексті. Водночас визначення корупційних ризиків постає як елемент підзвітності діяльності органів публічної влади, налагодження довіри до них з боку населення.

З огляду на це корупційним ризикам відводиться особливе місце в системі запобігання і протидії корупції в органах прокуратури України, яке розкривається саме крізь призму організації управління корупційними ризиками, адже саме в процесі ідентифікації, аналізу та оцінки корупційних ризиків формується комплексне уявлення про корупційні ризики в органах прокуратури; визначається ступінь їх впливу на внутрішні процеси, масштаби та поширеність; формуються організаційні підвалини для реалізації єдиної антикорупційної політики в органах прокуратури України за рахунок підготовки Антикорупційної програми, аналізу виконання відповідних програм за попередні роки; конкретизуються ролі керівників усіх рівнів, а також Генеральної інспекції Офісу Генерального прокурора як спеціально уповноваженого підрозділу з питань запобігання та виявлення корупції у забезпеченні належної організації внутрішнього антикорупційного контролю;

визначаються організаційно-підготовчі заходи щодо оцінки корупційних ризиків на рівні відповідних відомчих наказів.

Список використаних джерел

1. Кучерявий П. Правові основи діяльності прокуратури в Україні: історичний вимір. *Актуальні проблеми правознавства*. 2024. № 3 (39). С. 92-97.
2. Svitlichnyy O. Functions of the prosecutor's office in the mechanism of ensuring the rights and freedoms of citizens, the interests of society and the state. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2023. No 6. Pp. 174-178.
3. Запобігання та протидія корупції : навч. посіб. /А. М. Михненко, О. В. Руснак, А.М. Мудрак, С. О. Кравченко [та ін.]; за ред. проф. А. М. Михненка [3-є вид., доп. і перероб.]. Київ : НАДУ, 2013. 625 с.